

Számadás 25 évről

1959-ben kerültem községünk, Kőtegyán könyvtárába tiszteletdíjasként. A könyvtár a KISZ-szel közös helyiségben, a kultúrotthon belső szobájában, 45 négyzetméter alapterületen működött. Az akkori állományt — 507 kötetet — egy kétajtós, üveges szekrényben helyeztük el. A berendezéshez tartozott még egy rossz íróasztal, 14 rozoga szék, egy kopott írógép és egy vaskályha. Mindennap három órán át volt nyitva a könyvtár, vasárnap kivételével. Feladatom csak a kölcsönzés volt. A hajdani Sarkadi Járási Könyvtártól feldolgozva kaptam a könyveket.

1961-ben a községi tanács kezelésébe került a könyvtár. Ettől kezdve lassanként minden szakmai munkát átadott a módszertani központ. A Sarkadi Járási Könyvtár vezetője és dolgozói rendszeresen felkerestek, s nagy türelemmel tanítottak. Megmutatták a szakszerű kölcsönzési eljárást, új módszereket sajátítottak el az olvasókkal való foglalkozás terén, megismertették a könyvrendelést és az állománybavételt. Amikor könyvtáros lettem, nemcsak az állomány volt kicsi, hanem az olvasók száma is kevés, mindössze 58. A könyvtár elhelyezése kedvezőtlen volt, a berendezés kopott, a forgalom csekély. Ám ahogy lassan el-sajátítottam a könyvtári munkát, egyre inkább „átláttam” tennivalóimat. Szerettem és szeretek olvasni, s célul tűztem ki magamnak, hogy másokkal is megszerettesem az olvasást, továbbá, hogy az intézményt otthonosabbá varázsoljam. Az utóbbi cél megvalósítását az iskola is segítette, padlásokon porosodó cserépedények és mezőgazdasági használati eszközök gyűjtésével, illetve átadásával. A szakmai segítséget rendszeresen megkaptam a sarkadi könyvtártól, az anyagi támogatást pedig a tanácstól, később a helyi termelőszövetkezettől is. A tsz támogatása a 60-as évek közepétől folyamatos: a kulturális alapjából évente 5 ezer forintot ad könyvbeszerzésre. A tanács veze-

tőihez bármikor elmehettem gondjaimmal, lehetőségeikhez képest igyekeztek segíteni. A könyvbeszerzési keretet minden évben növelték, s törekedtek a tárgyi feltételek jobbítására is. Eredményes kapcsolatot alakítottam ki a párttal, a KISZ-szel, a Hazafias Népfronttal, a nőbizottsággal és az iskolával is.

Könyvtáros órs az olvasókért

A könyvtár és az iskola szoros kapcsolata egyik záloga lett az intézmény rohamos fejlődésének. Az általános iskolások több mint 90 százaléka beiratkozott, s rendszeresen látogatta a könyvtárt. A pedagógusok segítették a rendezvények szervezését, és ezeken maguk is gyakran megjelentek. A hatvanas évek elején megszerveztük a könyvtáros őröt. Tagjai olvasni szerető hetedikesek és nyolcadikosok voltak. A nyolcadikosok átadták ismereteiket a kisebbeknek, s így nem kellett minden évben teljesen előlről kezdeni a betanítást. A könyvtáros őr feladata volt az idős és a beteg olvasókkal való kapcsolattartás is. Havonta cserélték a könyveket, minden pajtás felelős volt egy-egy utca lakosaiért. Az őrsi füzetükbe feljegyezték a kölcsönzők nevét és a kölcsönadott könyvek adatait. Igen ügyesen és örömmel végezték ezt a szép feladatot. Ők voltak a motorjai a *Hozz magaddal egy új olvasót!* mozgalomnak is. Először szüleiket, testvéreiket, nagyszüleiket, majd szomszédikat íratták be a könyvtárba. A könyvtáros őr valamennyi foglalkozását a könyvtárban tartotta, s a „mozgalmi” munka szerves része lett mind a könyvtárnak, mind az olvasás megszerettetésének. Az iskola engedélyezte, hogy két-három kislány megtanulja a kölcsönzési eljárást, s távollétemben helyettesítsen; ezáltal lehetővé vált a folyamatos nyitvatartás. Ez megnyugtató, hasznos dolog volt, mert gyakran kellett részt ven-

nem tanácskozásokon. Pártvezetőségi tag vagyok 1957 óta, s beválasztottak a Magyar Nők Demokratikus Szövetsége, majd a nőtanács vezetőinek sorába is. Jelenleg az ÁFÉSZ nőbizottságában tevékenykedem. Négy cikluson keresztül tanácsstag voltam, szükség volt tehát segítőtársakra.

Jó módszernek bizonyult az, hogy az iskola napközis csoportjainak a tanév elején több példányban kikölcsönöztük a házi olvasmányokat, mert ezeket a tanulók szabadidejükben elolvashatták. Községünkben korszerűen felszerelt, szép óvoda működik. Az évek során hagyománnyá vált, hogy a középső és a nagycsoportosok havonta egy alkalommal kulturális foglalkozásukat a könyvtárban tartják. Apránként elsajátítottam a kicsinyekkel a könyvtárban való viselkedés és a könyvtárhasználat alapjait, s az óvónők segítségével életkori sajátosságaiknak megfelelő könyveket is választotunk részükre.

Szerencsés dolognak tartom, hogy Kötegyánban születtem, itt nőttem fel, ismertem mindenkit, s engem is ismertek. Jártam voltam a közösségi életben és a közügyekben is. Szívesen mentem „házhoz”, vittem magammal a könyveket azzal a céllal, hogy minél többen olvassanak. Először a rokonokat, barátokat, ismerősöket kerestem fel egy-egy szatyor könyvvel, végül bejártam az egész falut. A legtöbb értekezleten könyvekkel jelentem meg, s gyakran 4–5 új olvasót szereztem így. A házakhoz való könyvszállítás hagyománnyá vált, s jelenleg is ellátja a könyvtár az idős és beteg embereket olvasnivalóval.

1965-ben elkezdtük a katalógus kiépítését. Nagy munka volt. A gyulai Mogyoróssy Könyvtár munkatársainak köszönhetem, hogy megtanultam a feldolgozó munkát. Folyamatosan kialakítottuk a betűrendes szerzői és címszó-, valamint a szakkatalógust.

Kétszeres alapterületen

Az olvasók számának emelkedése, a mind nagyobb forgalom, az állomány növekedése és az egyre több rendezvény indokoltá tette az intézmény bővítését. 1970-ben az épületen belül új helyre költöztünk, amelyet az olvasók könnyebben közelíthettek meg. Az alapterület duplájára, 90 négyzetméterre nőtt.

Korábbi kapcsolataimat is igyekeztem a könyvtár érdekében kamatoztatni. A tanácsvezetők egyre több pénzt adtak, nemcsak álló-

mánygyarapításra, hanem a berendezés karbantartására és szükség szerinti felújítására is. A párttól erkölcsi támogatást kaptam. A tsz nemcsak a könyvbeszerzésre adott pénzt, hanem évente egy-két alkalommal az írók tiszteletdíját is kifizette. Az iskola továbbra is minden segítséget megadott mind az olvasók toborzásához, mind pedig a rendezvények szervezéséhez.

A hetvenes évek elején rendszeressé váltak a rendhagyó könyvtári órák, melyeket a pedagógusok tartottak, én pedig előzetes megbeszélés alapján a dokumentumokat készítettem elő. A mai napig is a könyvtárban rendezzük a profilunkba illő vetélkedőket: vers- és prózamondó versenyeket, a *Kazinczy szép magyar kiejtési versenyt*, a *Barátunk a könyv* című úttörő-közösségi játékot és másokat. Segítséget nyújtottunk a szocialista brigádok felkészüléséhez az irodalom, a zene és a képzőművészet területén. Bekapcsolódtunk a *Kell a jó könyv*, *Könyv és ifjúság*, *Ki tud többet a Szovjetunióról?* nevű olvasómozgalmakba. A KISZ és a határőrség intézményünkben a politikai kérdésekkel kapcsolatban számos vetélkedőt rendezett, melyeket korábbi kutatómunka előzött meg. A téli hónapokban irodalmi esteket rendeztünk a helyi magyar szakos tanárnő közreműködésével. Író-olvasó találkozóink közül a legemlékezetesebbek azok, amelyeken Csernai Zoltán, Fekete Gyula, Jobbágy Károly, Timár Máté, Hunyadi József, Simai Mihály, Csoóri Sándor, Fenákel Judit, Hegyesi János, Miskolczi Miklós, László-Bencsik Sándor, Bálint Ágnes, Vidor Miklós, Fehér Károly és Nemesre István volt a többnyire késő estébe nyúló beszélgetések, ankétok vendége.

1974. július 1-től kezdtem teljes munkaidőben dolgozni, ezáltal több időm jutott felada-

taim elvégzésére, s így az egyre növekvő olvasótábor megtartása érdekében igénykutatást végeztem az állománygyarapításhoz; elkészítettem az „olvasótérképet”, ezt is felhasználtam a fehér foltok felszámolásához. Az „egykönyves” olvasókat rendszeres könyvtárlátogatásra próbáltam nevelni, és arra törekedtem, hogy a szépirodalom mellett az ismeretterjesztő műveket is megkedveltessem. A rendezvények szervezésében élő kapcsolatokra támaszkodtam, a Fenákel Judittal szervezett író-olvasó találkozók előtt például a posta előzetes tájékoztatása alapján felkerestem mindazokat, akik előfizetői a *Nők Lapja* című hetilapnak, s egyébként is személyes ismeretségeket alakítottam ki, az olvasókat utcán, könyvtárban mindig meghallgattam, ha hozzám fordultak.

A felmerülő igények kielégítéséhez éltem a könyvtárközi kölcsönzés lehetőségeivel is, s állandó, naprakész tájékozottságra törekedtem az új könyvekről. A nyitvatartási rendet szigorúan betartottam, s a szolgáltatásokról tájékoztattam a falu lakosait. Gondoskodtam arról is, hogy a könyvtár mindig tiszta, otthonos legyen, a könyvek elhelyezése szakszerűen történjék. Arra is figyeltem, hogy az olvasók egy-egy állományrészt mindig ugyanazon a helyen találjanak meg. Igyekeztem az olvasókat kulturált viselkedésre szoktatni. Alapelvem, hogy a könyvtáros legyen mindig segítőkész, udvarias, s tudjon megfelelően ajánlani.

Balogh Ferenc felvételei

Változások és eredmények

1976 szeptemberében a megyei könyvtár támogatásával zenei részleget alakítottunk ki: lemezjátszót, magnetofont, három fejhallgatót és 24 hanglemezt kaptunk. Később az országos kulturális alapból 12 ezer forint jutott a mi könyvtárunknak is, s így az olvasásra nevelés mellett a zene megszerettetését is feladatul tűzhettük ki. A zenei részleget az első években csak az óvoda és az iskola használta. Utóbb a középiskolások és a felnőttek is meghallgattak egy-egy művet. Az öregek napközi otthona részére népdalokból, versekből havonként összeállítottunk egy-egy műsort. Alkalmanként a pedagógusok az énekórárt a könyvtárban tartották. A felső tagozatosok részvételével népdalversenyt rendeztünk, *Herbály András*, a gyulai zeneiskola hajdani igazgatója pedig klasszikus zeneszerzők életéről és munkásságáról tartott előadás-sorozatokat. Felejthetetlen élményt nyújtott a gyermekeknek *Gráfné Forrai Magdolna* foglalkozása, amelyre a Bartók-centenárium alkalmából került sor. A Kodály-évfordulót énekversennyel ünnepeltük. A könyvtár különféle rendezvényeit zenehallgatással tettük élményszerűbbé. Kiállításainkat a hanglemezek borítóival színesítettük.

1978. szeptember 1-től háromórás részfoglalkozású könyvtáros segített munkámban. Arra törekedtünk, hogy minden utcából legyen olvasónk, majd arra, hogy minden házból illetve családból. Tervünket 1981 végére sikerült maradéktalanul teljesíteni!

1977-ben Kötégyán és Újszalonta közigazgatási összevonása után az újszalontai könyvtár fiókkönyvtárunk lett. Állománya jó, és magas volt olvasóinak száma is. Értelmes, lelkiismeretes könyvtáros vezette a klubkönyvtárt több évtizeden át. Mi előbb a termelőszövetkezet, majd a községi tanács gépjárműveit igénybe véve például állományellenőrzéssel, irodalmi, zenei estekkel igyekeztünk rendszeres szakmai segítséget nyújtani számára.

Feldolgozó munkánkat is megpróbáltuk szakszerűbbé tenni. Ennek keretében a kézikönyveket prézens-jellel láttuk el, az ifjúsági műveket *Kepes Ágnes* és *Szász Eta*: Új beszélő könyvtár című műve alapján témakörök szerint csoportosítottuk, szincsikokat tettünk rájuk, s párhuzamosan katalóguscéduláikat is megjelöltük. Különkatalógust készítettünk a gyermekirodalomról, s különválasztottuk, osztályonként csoportosítottuk a házi olvasmányokat, végül feldolgoztuk a hanglemezeket.

1980-ban szétválasztottuk az ifjúsági művek raktári és olvasószolgálati katalógusát, részben az állományellenőrzési munkák meggyorsítása, részben a gyermekek katalógushasználatra szoktatása érdekében.

Kötegyánban hagyomány, hogy a községi tanács végrehajtó bizottsága intézményünket évente egyszer beszámoltatja munkájáról. 1981-ben a megyei könyvtár javasolta a könyvtár bővítését. 1982-ben meg is kezdődött — részben a közművelődési alapból, részben helyi erőforrásokból — a könyvtár bővítése, berendezésének teljes kicserélése. 1983. február 14-én avattuk fel ünnepélyesen a 136 négyzetméter alapterületűre bővített és korszerűsített intézményt. Ebben az évben az addig részfoglalkozású munkatársam már főállásúként dolgozott.

1983 júniusában hozzáfogtunk a katalógusok átépítéséhez az MSZ 3424/1—78. sz. szabvány szerint. Munkánkban visszafelé haladtunk az *Új Könyvek* alapján, átdolgoztuk a régebbi szabvány szerinti leírásokat, egységesítettük a raktári jelzeteket és kiküszöböltük az osztályozásban mutatkozó eltéréseket, pótoltuk a hiányzó cédulákat, elkészítettük az utaló-

kat. Végül új alapkatalógust szerkesztettünk, először a gyermek-, utána a felnőttirodalomról. A jobb áttekinthetőség érdekében új választólapokat irtunk. A felnőttek szakkatalógusának besorolása az alapkatalógusba azonban már utódaimra maradt...

Jó visszatekinteni az elmúlt negyedszázadra, amelyben a falu egyik legszebb intézménye lett a könyvtár. A könyvvállomány 507-ről 14 748 kötetre, az olvasók száma 58-ról 891-re nőtt. A 687 felnőtt olvasó több mint fele a mezőgazdaságban dolgozik. Szerettem a munkámat, s ösztönöztek az erkölcsi és anyagi elismerések is. 1969-ben Békés megye a *Kiváló munkáért* kitüntetés mellé pénzjutalomban is részesített. 1970-ben miniszteri dicséretet, 1974-ben *A szocialista kultúráért* kitüntetését, 1981-ben Szabó Ervin-emlékérmét, 1983-ban a 25 éves könyvtári tevékenységért törzsgárda jelvényt kaptam. 1984. április 30-án, betöltvén 55. éveimet, nyugdíjba mentem. A nehézségek feledésbe merültek, s ma szívesen emlékszem a könyvtárban töltött sok szép napra.

Bacsa Jánosné
nyugalmozott községi könyvtárvezető
Kötegyán (Békés m.)

Új délszláv könyvtár Budapesten

A Budapesti Szerbek, Horvátok és Szlovének Klubja, amely több mint tíz éve működik azzal a céllal, hogy a fővárosban és környékén élő délszlávok kulturális és anyanyelvi bázisa legyen, 1983 őszén elhatározta, hogy a klubon belül könyvtárat létesít.

A könyvtár feladatául tűzte ki, hogy összegyűjti, szakszerűen feldolgozza s az igények szerint közreadja a magyarországi délszláv nemzetiségek irodalmát 1945-től, mégpedig lehetőleg minél teljesebben, azonkívül a néprajzi, helytörténeti s egyéb dokumentumokat, valamint olyan magyar nyelvű kiadványokat, melyek a nemzetiségi kérdéssel és politikával kapcsolatosak. Ezen túlmenően szándékában áll a filozófia, a társadalomtudományok, a természettudományok, alkalmazott tudományok, művészet, sport stb. szerb, horvát és szlovén nyelvű irodalmának gyűjtése is. Mivel

Magyarországon ilyen témájú szerb, horvát és szlovén nyelvű kiadványok nem készülnek, ezeket Jugoszláviából kell majd beszerezni.

Célkitűzésünket az indokolja, hogy a különféle állami, megyei és városi könyvtárak (például az Állami Gorkij Könyvtár, a Pest megyei Művelődési Központ és Könyvtár, a Mohácsi Városi Könyvtár) csak részben felelnek meg azoknak a követelményeknek, amelyek a könyvtáraktól a nemzetiségi kultúra és tudat formálásában elvárhatók. A tapasztalat szerint ugyanis a szépirodalom és a néprajz kivételével úgyszólván semmi, vagy jobb esetben nagyon kevés egyéb témájú anyag található állományukban, tehát az említett tudományterületek irodalmát nem is tudják anyanyelvükön olvasni a délszláv nemzetiségiek. (Egyébként a nemzetiségi könyvtárügyről nagyon jó helyzetképet adott a *Könyvtáros* 1982/8. számában